

PROTESTANTSE GEMEENTE ELST

Datum 2 maart 2025

Naam zondag Quinquagesima (8ste zondag na Epifanie)

Een voorbeeld voor iedereen | 1 Timoteüs 4:11-16

nBg Bijbel Basics

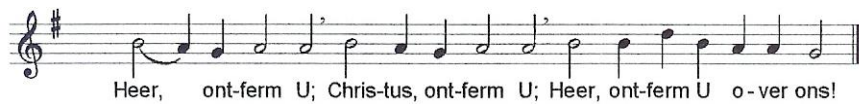
voorganger: Drs. Rini van Dijkhuizen
organist: Dirk Luijmes

Kyriëgebed

Er zijn veel mensen in de wereld die wel hulp kunnen gebruiken, omdat zij in nood zijn. In ons kyriegebed vragen we God of Hij zich ontfermt over deze mensen, de wereld en ons.

Goede God, wij bidden u voor mensen die leven in ruzie of oorlog, voor partners die elkaar niet meer bereiken, voor vrienden die elkaar verliezen, voor bondgenoten die vijanden worden, dat zij elkaar aanvaarden.

Zo bidden wij tezamen:

Barmhartige God,

wij bidden U voor mensen die zichzelf niet kunnen accepteren,

Voor wie niet durft uit te komen voor zijn of haar geaardheid.

voor wie verlamd worden door angst of schuld,

voor wie uitgestoten worden uit hun leefomgeving en geen huis meer vinden.

Wees bij alle onbelangrijke mensen in onze samenleving en iedereen die een beetje aan de zijlijn staat in het grote gebeuren, dat zij toch zichzelf kunnen zijn en alle ruimte krijgen om zich te ontplooien en een goed bestaan op te bouwen.

Zo bidden wij tezamen:

Lieve God,

Wij bidden voor alle kinderen in onze samenleving, vooral voor hen die misschien wel veel speelgoed krijgen maar weinig liefde, dat zij geholpen worden om op te groeien tot goede mensen, die veel liefdevolle zorg kunnen geven aan anderen.

En wij bidden voor de Open Hof in Kampen, dat al ruim 100 dagen Kerkasiel verleent aan het gezin Babayants:

de kinderen Aram, Ariana, Amelia en Aleksa met hun ouders Aleksandr en Karina.

Bij U brengen wij alle in Nederland gewortelde asielkinderen en hun ouders.

Dat zij rust en een thuis mogen vinden.

Wij bidden voor alle mensen die zich met hart en ziel voor hen inzetten.

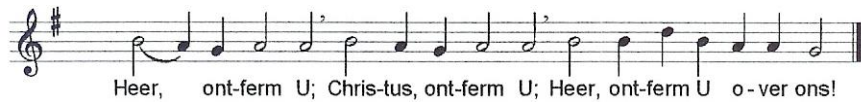
Bij U brengen wij alle politici en beleidsmakers.

Schenk hen wijsheid, compassie en vastberadenheid

En wij bidden U:

geef uitkomst, geef toekomst, geef hoop, geef liefde.

Zo bidden wij tezamen:

God, voor onze kerkgemeenschap bidden wij, dat wij elkaar goed doen en opbouwen, dat wij elkaars sterke en zwakke kanten kunnen zien, om geduld met elkaar en een groot hart om alle kleuren van het leven te kunnen zien.

Zo bidden wij tezamen:

God, omgeef ons met Uw Licht en Liefde.

Amen

Schriftlezing Psalm 117

1Loof de HEER, volken op aarde,

prijs Hem, naties overal:

Zijn liefde voor ons is overstelpend,

eeuwig duurt de trouw van de HEER.

Halleluja!

Schriftlezing 1 Timotheüs 4:11-16

Aanwijzingen voor Timoteüs

11Draag dit alles over in je onderricht. 12Sta niemand toe dat hij vanwege je jeugdige leeftijd op je neerkijkt, maar wees voor de gelovigen een voorbeeld in wat je zegt, in je levenswijze, in liefde, geloof en zuiverheid. 13In afwachting van mijn komst moet je je toeleggen op het voorlezen uit de

Schrift, op de prediking en het onderricht. 14Veronachtzaam de genade die je geschonken is niet; je dankt haar aan de profetische woorden die de raad van oudsten over jou, onder handoplegging, heeft uitgesproken. 15Richt je hierop, maak het je eigen, zodat voor iedereen duidelijk wordt dat je vorderingen maakt.

16Neem je in acht, houd je aan de leer en blijf dat doen; dan red je zowel jezelf als hen die naar je luisteren.

Overdenking

Wie van u heeft een doos, of misschien wel meerdere dozen, met brieven of kaarten in huis? Ik in ieder geval wel. Op zolder heb ik een verhuisdoos vol met handgeschreven brieven en kaarten. Een jaar of 8 geleden ben ik verhuisd en ik heb heel veel spullen weg moeten doen. Maar deze doos, met tastbare herinneringen aan de schrijver of schrijfster, kon ik niet wegdoen. De brieven zijn mij te dierbaar.

Ik kan mij zo indenken dat de brief/brieven die Timoteüs van zijn leermeester Paulus kreeg hem ook dierbaar waren.

Ze zijn in ieder geval bewaard gebleven. Gelukkig voor ons, want nu kunnen wij er wat van leren.

Om een verhaal uit de Bijbel te kunnen plaatsen, is het belangrijk om een beetje te weten hoe de wereld er van toen uit zag.

Wij kunnen de brieven van Paulus pas goed begrijpen als we weten hoe de wereld waarin hij woonde eruit zag.

De wereld en tijd waarin wij leven, beïnvloedt namelijk altijd ons denken en doen.

Het maakt voor ons verhaal van vandaag niet zoveel uit of Paulus nu zelf deze brieven heeft geschreven, of dat een van zijn leerlingen dit heeft gedaan.

Het is wel van groot belang en niet alleen bij Bijbelverhalen, maar eigenlijk bij alle verhalen, om de culturele context te onderzoeken. We gaan nu nader in op het stukje brief dat we gelezen hebben en daarna ga ik in op wie Timoteüs was en wat leiderschap inhoudt.

De twee brieven aan Timoteüs en de brief aan Titus worden ook wel de ‘pastorale brieven’ genoemd. Het zijn brieven aan de leiders van de kerkgemeenten.

Er zijn nu door het hele Romeinse rijk christelijke gemeenten ontstaan. De lessen van Jezus en de apostelen zijn inmiddels opgeschreven in boeken en brieven en die worden doorgegeven.

Er is in deze periode veel discussie over de juiste uitleg van die lessen. Er zijn veel ‘valse leraren’.

Dat zijn mensen die een andere versie van Paulus’ leer verkondigen.

Of die er geld aan wilden verdienen. Daarnaast zijn gemeenten op zoek naar hoe ze zich kunnen organiseren: wie mag er leidinggeven? Wat mag een leider wel en niet doen?

Nu gaan we naar Timoteüs. De naam Timoteüs betekent: hij die God eert.

Timoteüs is afkomstig uit Lystra. Dat ligt in het huidige Turkije. Hij heeft een Griekse, niet-Joodse vader, en een Joodse moeder die christen is geworden. Zij heeft haar geloof aan Timoteüs doorgegeven.

Als Paulus Timoteüs tijdens één van zijn reizen ontmoet, neemt hij hem mee als reisgenoot. Zo wordt de jonge Timoteüs een leerling van de oudere Paulus en zelfs een goede vriend, ondanks het grote leeftijdsverschil. Paulus ziet Timoteüs eigenlijk als zijn zoon aan wie hij zijn ervaring en kennis kan doorgeven.

Op het moment van deze eerste brief waar wij uit lezen, is Timoteüs in Efeze.

Hij heeft van Paulus de opdracht gekregen om de gemeente daar te helpen met de problemen in de gemeente. Ze luisteren niet goed naar hun leider. De leiding van de gemeente heeft te maken met de hele diverse opvattingen van de gelovigen. Dit zal ik uitleggen:

Efeze is een stad aan de Middellandse Zee, met een veelvoud aan godsdienstige en culturele tradities. Er is een Romeins bestuur.

De samenlevingsvormen worden doorgaans door mannen bepaald, waarbij het merendeel van de bevolking gedwongen was te leven in allerlei gradaties van slavernij.

De leer van Paulus was dat de Thora dient als leerboek van de liefde. Dit oorspronkelijk Joodse onderricht wil Paulus dan ook niet alleen bestemmen voor eigen kring, dus enkel de Joden, maar juist voor hen die niet geloofden in de Ene God en Zijn Zoon Jezus. Paulus wilde het zoals we zongen in psalm 117: *“Loof de HEER, volken op aarde, prijs Hem, naties overal”*.

Als de Thora zo wordt verstaan werkt ze als evangelie voor alle mensen.

Dat grensoverschrijdende verlangen riep grote spanningen op in de gemeente. De mensen die waren opgegroeid in de Joodse traditie vonden dat deze traditie onderbelicht bleef in de uitleg. Er waren ook mensen in de gemeente die van huis uit vertrouwd waren met het multiculturele milieu van die dagen en zij vonden die Joodse wortels minder van belang.

De brief aan Timoteüs is een poging om een gemeenschap te vormen die deze spanningen kan overwinnen.

Paulus geeft dus aan Timoteüs advies wat hij de gelovigen moet leren. Ook moedigt hij Timoteüs zelf aan.

Timoteüs heeft het niet gemakkelijk, omdat de mensen hem nog te jong vinden voor zijn taak.

Timotheüs was geen dominante man. Hij was niet assertief en had het daar dus behoorlijk moeilijk als jonge voorganger. Hij wilde er liever niet blijven omdat de mensen in de kerk het hem zo moeilijk maakte.

En wat zegt Paulus:

“Sta niemand toe dat hij vanwege je jeugdige leeftijd op je neerkijkt, maar wees voor de gelovigen een voorbeeld in wat je zegt, in je levenswijze, in liefde, geloof en zuiverheid.”

Ofwel: ik heb alle vertrouwen aan jou, omdat God jou als voorganger, als leider heeft aangesteld. Maar omdat Paulus zich ervan bewust was dat niet alle mensen hetzelfde vertrouwen hebben in het feit dat God Timoteüs had aangesteld, moest Paulus Timoteüs aansporen om zich staande te houden, ondanks zijn leeftijd.

Verder geeft Paulus aanwijzingen over hoe Timoteüs een goede leider wordt in woord en daad. Timoteüs moest een goed voorbeeld zijn in woord.

Dus geen gescheld, niet mensen neerhalen met woorden, geen vuile taal, maar woorden die de ander opbouwen.

Daarnaast moest hij het goede voorbeeld geven met zijn levensstijl. Hij moest een rechtschapen en integer leven leiden. Een mens dat zijn overtuigingen zichtbaar uitdraagt in het dagelijks leven.

Nu denkt u stiekem misschien wel: deze brief is gelukkig voor de grote leiders of voorgangers geschreven. Dus, ik hoef hier niet zoveel mee. Ik kan een beetje wegdommelen.

Nou... dat denk ik niet. De leider kan wel een voorbeeldig leven leiden, maar wat heeft dat voor zin als hij dat in z'n eentje doet? Uiteindelijk horen wij dit samen te doen. Vandaar dat deze brief niet alleen voor mij als voorganger, of voor andere leiders van belang is, maar voor ons allen.

God heeft ons allemaal geschapen om leider te zijn. Ja, dat is heel wat! Ik kan mij voorstellen dat een aantal van u denkt: pfff, ik ben helemaal geen leider.

En dan ziet u iemand voor zich die een groot bedrijf heeft, of in de regering zit of misschien wel de president van een enorm groot land. Ik denk dat u dan te groot denkt.

Laten we eens nader kijken naar het woord 'leidinggeven'. Een van de definities van leidinggeven naast aansturen is helpen. En vindt u ook niet dat aansturen in combinatie met helpen prima klinkt?

Om een ander te kunnen helpen, moet jij wel de leiding nemen. Anders kun je niet helpen. Dat hoeft dus niet als grote leider op wereldniveau, maar gewoon thuis, in het gezin, bij de supermarkt in jouw dorp of hier in de kerk in Elst. En denk maar eens aan de opdracht van God, toen hij de mens schiep: zorg goed voor de schepping. Dat kan -en moet- iedereen dus doen. Op die manier heeft God ons allemaal geschapen om leider te zijn.

Daarbij is liefde de basis en brandstof voor gezond leiderschap. Liefde voor God, voor jezelf en voor Zijn naasten. Want dat zit ook verweven in het woord leider: je kunt dit niet in je eentje doen.

Paus Fransiscus verwoordt het prachtig: *“Nederigheid is het kenmerk van goed leiderschap. Het werkt niet goed als degene die leiding moet geven denkt dat hij daardoor boven de anderen uitgestegen is. Goed leiderschap blijft kritisch op zichzelf, acht zichzelf niet superieur en zet de ander op de eerste plaats.”*

Hij zegt niet: en zet de ander ALTIJD op de eerste plaats. Dat kan niet.

U dient ook goed voor uzelf te zorgen, want wanneer u zelf opgebrand bent en geen energie meer hebt, kunt u er niet meer voor de ander zijn.

Ik denk dat het ook goed is als er een balans is tussen leiding geven en geleid worden. Per situatie, per moment kan uw rol verschillend zijn. U hoeft niet altijd de leider te zijn. Laat u ook eens leiden! Een goed leider kijkt en luistert naar anderen. Leert van de ander. Soms helpt het om eens te kijken en te luisteren met de ogen en oren van de ander.

Tot slot.

Geloof in God, die u heeft geschapen. En die u bedoeld heeft om als leider te functioneren. Geloof in uzelf als een gerechtvaardigd en gezegend mens. Toegerust met alles wat nodig is om leiding te geven op uw manier. God kiest ervoor om door en met mensen te werken, en zo Zijn Koninkrijk te laten doorbreken.

Amen

We gaan zo direct weer naar ons eigen plaats, waar een ieder zijn of haar taken te doen heeft. God, laat ons het bijbelverhaal van vandaag goed begrijpen zodat we het kunnen vertalen naar ons eigen leven. We hoeven niet allemaal een Timoteüs te zijn.

Help ons om op onze eigen manier een goede leider te zijn, zoals Jezus ons dat heeft voorgedaan.

Ga dan op weg met een zegen die in 1985 is geschreven door de Beneditijnse zuster Ruth Fox.

Zegen van onrust, boosheid, tranen en dwaasheid

Moge God ons zegenen met onrust
over gemakkelijke antwoorden
halve waarheden, oppervlakkige reacties
zodat er diepgang is in onze harten.

Moge God ons zegenen met boosheid
over onrechtvaardigheid
onderdrukking en uitbuiting van mensen
zodat we ons gaan inzetten voor rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

Moge God ons zegenen met tranen
die we plengen voor hen die lijden
door pijn, verstoting, honger en oorlog
zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost. Om de pijn wat te verzachten.

En moge God ons zegenen met zoveel
dwaasheid dat we geloven
een verschil te kunnen maken in deze wereld
zodat we doen waarvan anderen zeggen
dat het onmogelijk is. Maar wat mogelijk is in Jezus Christus, door Zijn Geest.

Drs. Rini van Dijkhuizen – HBO Theoloog

Ik ben ontwikkelingspsychologe & systemisch theologe. Voor kerkelijke gemeenten verzorg ik trainingen in het kader van samenwerking, communicatie en kerkvernieuwing.

Vanaf 1 maart 2025 werk ik bij de Protestantse Gemeente Klarenbeek, Voorst en Wilp.

Daarnaast ga ik als HBO-theoloog graag voor in kerkdiensten.